

Na Strmecu.

(Spisal Stánon.)

(Konec.)

Predlansko pomlad je bil prvič priletel v to okolico. Snega že ni bilo več. — Na vrtu pod hišo je zagledal blede, šibko žensko, prijaznih očij in vedno nasmihačnega se obraza. Imela je zleknene rokave in pridno je kopala na gredicah, rahljala prst, pulila travo, poklekala na zemljo, snažila in čedila stezice in se ob jednom veselo razgovarjala s krepkim in visokoraslim možem, ki je popravljajl vrtno ograjo, pritrjal stebriče in pribijal vrtna vratica, katera je bil polomil debeli zimski sneg.

Pod malim vrtom sta se igrala na osojni rebri dva ljubka otročiča, deček in deklica. — Nabirala sta žveplenorumeneg jegliča, nizala jih na nit, pokladala si jih okolu vratu ter se dičila z belimi kuricami, zelenorumenim tevjem, modrimi potočnicami in rdeče nadetimi marjeticami.

Z bližnje smreke je gledal naš škorček to mirno, zadovoljno življenje in veselje ga je tako prevzelo, da se je hitel naznanjati srečni družinici z vsiljivim glasom: »Sem že tu, že tu, tu — u — ū!«

Otroka sta presenečena poskočila in se začela ozirati po novodošlem pernatem gostu. Zagledala sta ga na smreki.

»Ata . . . mama . . . škorček!« je zavpil najprej Tonček ves vesel.

»Je že tu, je že tu!« je pritrjevala sestra in nemirno stopicajoč kazala z malim prstkom na smreko.

»Ata, pojdite po hišico, precej pojdite po njo, da ostane ta pri nas . . . Tako je lep . . . Glejte, ves se sveti, izpreminjast je, jej, jej . . .« in deček je vesel stekel k očetu. Za njim je hitela tudi deklica.

Oče se je nasmehljajl in stopil ročno v bližnjo skladalnico, odkoder je prinesel lično ptičjo hišico. S sekiro je obsekal majhno, v grmu rastočo smreko in pribil na njo hišico z okroglim vhodom.

Naš škorec je zapazil, da se vse to napravlja zanj, in vesel si je poiskal družico, s katero sta se še tisti teden naselila na Strmecu v leseni škrinjici.

Začela sta znašati gnezdo — mehko posteljico za prihodnji zarod. Nikdo ju ni motil, le sedaj pa sedaj sta prišla gozdarjeva otroka pod grm občudovat pernatu gostača. To sta bila našemu škorcju ljuba gosta, katera je rad zabaval s svojim čvrljanjem, smešnim vedenjem in umetnostimi, ki mu niso nikoli pošle.

Oh, to je bilo življenje na Strmecu pred dvema letoma!

Ali nikjer ne vlada večna pomlad. Nikjer tudi ne kraljuje vedno veselje in neprestana sreča. Tudi s Strmca je zbežala pomlad, poslovila se sreča, vselila pa se je žalost in bolest.

Kaj se je zgodilo? — Pusta jesen je bila. Dolge meglegle so se vlačile ob gori. Dež je nevzdržno pršil, listje je rumenelo na drevju, obletavalo se, padalo na tla, kjer je gnilo po kupih. — Priroda je umirala.

Takrat je gasnilo življenje tudi mladi gozdarki. Vedno bolj je medlela in bledela. Jetika je uničevala moči njenega telesa. Z njenega lica so izginjali

sledovi življenja in nekoč ji je vtisnila smrt svoj mrzli pečat na blede lice. Kakor uvenela cvetka je zaspala v Gospodu . . .

Trpko je bilo slovó od življenja, bridko slovó od moža, neznosno, moreče slovó od nedolžnih, ljubeznivih otročičev, ki sta neutešno in zapuščena plakala ob postelji ljubljene mamice. — Mirni in veseli dom sreče se je izpremenil na Strmecu v žalostni, zapuščeni in obupni dom nesreče.

Prišli so štirje možje, da bi odnesli mlado gozdarko v črno zemljo. Krčevito sta se je oklepala otroka, pretresljivo prosila pogrebce, naj jima pusté mamico, ki samo spi, v kriku in viku sta se vila revčka, ko so ju odtrgali od mrtve mamice. Jok ju je dušil . . .

Na stari tepki ob hiši je sedel takrat škorec. Strmel je skozi okno v hišo in molčal. Udarci kladiva, zabijajočega pokrov krste, so ga oplašili, da je zletel doli pod vrt in se vsedel na vrh visoke smreke.

Zvonovi so zvonili v bližnjem Zadolju ubrano in veličastno, sprevod se je vil po strmi stezi v dolino . . .

Naš škorec je zbral svoje mladiče, katerim je že bilo zrastle perje, obletel še jedenkrat osamelo, zapuščeno, jedno hišo ter odletel z vso družino čez goro . . .

Drugo pomlad se je zopet vrnil.

Vsa priroda se je bila že vzbudila. Solnce je lilo svoje žarke na zemljo, sneg se je umikal, po prekopinah so brskale brinovke, škrjanci, vrane in rjavci. Zelenela je vrba, leska . . . klile so trobentice, zvončki, marjetice . . . žvrgolel je kos, cvrčale so lastovice . . . življenje veselo, veselo pomladno življenje je odmevalo s hriba v dol.

Vračajoč se z juga, je letel naš škorček nad mesti, trgi, vasmi in zaselji. Povsod je videl novo življenje, povsod radost, slišal vriskanje in ukanje. Gledal je pod seboj nežno deco, ki se je brezskrbno veselila pomladi in mladosti.

A nič ga ni moglo ustaviti in pridržati. Njega je gnalo srce na Strmec, na kraj, ki se mu je bil tako zelo omilil. Vsaka vesela otročja družba ga je spominjala na dva ljubezniva otročiča, ki sta mu bila tako draga — na Tončka in Maričko . . .

Kaj je ž njima? Ali sta pozabila bridko izgubo nenadomestljive mamice? Ali ju ni umorila žalost, ki jima je zagrenila zlata leta mladosti z grenkim napojem iz gorjupe kupe? Ali še živita? Morebiti! — Toda kako?

Pod našim znancem so izginjali kraji, vstajali novi hribi in nove doline, travniki, polja, gozdi, dobrave . . . a on je puščal vse za seboj. — Prikazovali so se že obrisi domačih gorâ . . . z neznansko hitrostjo je švigal naš škorec po zraku. Dospel je na domače pogorje. V lahni, prozorni meglici je zagledal pod seboj Strmec; belo hišico, gosto drevje, mali vrtec, pod njim pa veliki grm, kjer je še stala njegova hišica.

Prišel je domov. Oddahnil se je od dolgega pota, ozrl se parkrat okoli sebe in od veselja zažvrgolel. Gledal je na vse kraje, klical, čvrljal in se naznanjal z običajnim: »Sem že tu, že tu, tu — u — û!«

Toda nista mu pritekla nasproti njegova ljubljena — Tonček in Marička. — Za hišo sta sedela na skladalnici drv. Joj, kako revno sta bila

oblečena! in suha, strhla, vsa izpremenjena. Izginila jima je bila z obrazkov ona krepka rdečica, ki je spremljevalka zdravja; zelena bledost je kazila njuna ličica — oznanovalka bolezni in hiranja.

Tonček je jokal, Marička ga je tolažila:

»Nikar ne jokaj, Tonček, če ne, bom še jaz jokala!«

»Ih-ih-ih!« je ihtel deček in solze so mu lile po licih.

»Kaj pa so ti storili mama, povej, Tonček? Ali so te udarili po glavi, kakor mene, saj veš, včeraj, ko sem jokala?«

»Ih-ih! Tako me boli glava; sèm so me, glej sèm ... ih-ih-ih! Rekli so mi, naj jim prinesem perilnik, saj veš, oni težki stol za pranje; pa ga nisem mogel zanesti, dvakrat sem padel. — Potem so me pa tolkli ... oh, tako jezni so bili, so rekli, da — da nisva — za nič, — ti in jaz — samo — samo za jed.«

»Tonček, pa povej ateju, ko pridejo zvečer domov, da so te tako hudo topli po glavi, da si bolančkan.«

»Saj si tudi ti povedala včeraj, pa niso mami nič rekli ata.«

»Oh, zakaj so umrli naša prava, dobra mamica; to niso naša mama, ker naju nimajo nič radi.«

Deček je zaihtel hujše, deklica se ga je oklenila okrog vratu. Oba sta plakala ...

V tem se je prikazala izza vogla velika, suha ženska s keblom opranega perila na glavi. — Slišala je bila zadnje besede dekletove. Položila je kebel na tla in vsa besna planila na deklico, ki je bila v prvem strahu skočila od bratca. Potem pa je zakričala in se vnovič krčevito oklenila bratovega vratu. Toda jezna ženska jo je zgrabila in jo odtrgala od dečka. Suha, koščena desnica se je zavihtila in priletela na glavico uboge deklice.

Dekletce je vekalo od bolesi, hujše je ihtel deček ...

»Jaz vama bom dala, lenuha! To pojdiva pravit okrog, razvajenca! Velika sta dovolj, pa ne znata nobenega dela. — Uh, seme tatinsko — —«

Škorec ni mogel več gledati žalostnega prizora. Vstrašil se je besne ženske. Saj je že marsikaj videl po širnem svetu; videl tudi mačehe, pa mnoge so bile izvrstne ženske, ljubeče matere. Zato ga je tem bolj jezilo, da je ravno ta tako slaba, ki sta jo dobila njegova ljubljena znančka. Zletel je na vrh bližnje smreke in stresal raztrgane zvoke v zrak: »Mà — čèha, mà — čèha ... čèha — pisana ... mât! Joj, joj — joj, joj, joj, joj!«

V jeseni je bilo nekako ob obletnici gozdarkine smrti.

Gozdar je imel v gozdu posla čez glavo. Pozno zvečer je prihajal domov, sicer je ves dan izostajal z doma. Nova žena, s katero se je bil poročil pred pustom, mu je gospodinjala še dosti varčno. Samo Tončka in Maričke ni mogla videti. — Mož je to vedel, a ni se maral spuščati v prepir; kajti ljubil je slogo in mir v hiši nad vse.

Toda slednjič mu je bilo preveč. Zapazil je, kako hirata otroka, slišal je njiju pritožbe, kako huda je nova mati. Sedaj pa sedaj ji je sicer rekel kako besedo, a resnejše ni mogel nastopiti nasproti njej, kajti znala ga je pregovoriti.

Nekoč pa je našel otroka v zeló slabem stanju. Zlasti deklice je bila sama kost in koža.

Tonček je spal. Gozdar je pristopil k postelji bolne Maričke in jo vprašal, ali jo kaj boli? Deklica je prikimala, boječe pogledala mačeho in zajokala. Očetu se je storilo milo. Poklical je ženo iz hiše in jo ostro pokaral, zakaj dekletu ne postreže, ko vidi, da je komaj še živo.

Takoj je bil ogenj v strehi.

»Seveda, seveda . . . misliš, da bom vedno stala pri otročajih in ju božala? Kajpak, kajpak, ker nimam drugega dela! — Kdo ti bo pa kuhal, pral, delal na polju — â, kdo? Kdo — â? — Ha, ha, ha! Kar ujškam naj ju, razvajenca! Ka-li? — Ne vidiš, da sta jetična, ne vidiš? po materi? — Ona je umrla za jetiko, no, jaz ne maram, da veš, jaz ne maram! — Lej jo, lej jo!« — je stisnila pesti in mu jih molila pod nos.

Moža je zgrabila jeza. Prišlo je do prepira. Začela sta se obsipati s psovkami, nastal je hrum in šum, vik in krik, jok in kletev . . .

V sobi pa se je tresla na postelji Marička od strahu. Bala se je mačeha, ker je poprej zajokala pred očetom. Šibko telesce ji je drgetalo v strahu, kakor šiba na vodi.

Začela je moliti, kakor jo je učila včasih njena dobra mamica. Strah jo je popuščal, nekaka duševna utrujenost, zaspanost se je je lotevala, čutila je, da ji pojemljejo moči, in iskrenejše je molila.

V tem je prišel ata v sobo. Pristopil je k njeni postelji in se ljubeče zagledal v njeno blede lice. Deklica ga je gledala nepremično s svojimi velikimi očmi. Toda te oči so polagoma izgubljale svoj žar in čar, obrvi so se mrzlično tresle, se raztegnile in ostale kakor osuhle široko narazen. Oči so bledele, zalivale se s solzami, izstopale vidno. Jasno zrklo je steklenelo, nastopali so znaki smrti.

Strah se je polotil resnega moža. Glasno je zaklical ime svoje hčerke, stiskal jo k sebi, a ta ga je gledala tópo, nepremično, molčé . . . Le ustnice so se ji gibale, kakor bi hotele šepetati tiho molitev.

»Z Bogom, ata« — je še zamrlo na bledih ustnicah, in nedolžna duša se je preselila v boljši svet. Angeli so jo odnesli v nebo.

Ob postelji sloneč je ihtel ubogi oče, vekal, jokal in klical ime svoje hčerke. — Tonček ni dolgo žaloval za nerazdružno sestrico. V enem tednu se je poslovil i on od sveta in se preselil v zlata nebesa, kjer se je združil z mamico in sestrico.

Zopet je pomlad.

Z drugimi ptiči-selivci se je vrnil tudi naš škorec na Strmec. Toda tukaj je danes okrog gozdarjeve hiše vse tiho, mrtvo, brez življenja. Vse molčí . . . zato ni čudno, da molčí tudi veseljacek, blebetavec, norček in šaljivec škorec. Na leseni podstavki sedeč, obrača glavico na stran in pogleduje na samotno gozdarjevo hišo. Sedaj pa sedaj zamiží z desnim očesom. Morebiti se mu blišči prehudo žarko solnce? Morebiti mu kaj drugega grení pogled, mračí oko . . . ?

